

JE KOERS VINDEN DOOR DE STORMEN VAN HET LEVEN HEEN

door Gary Inrig

Hoe gaat het momenteel met je?
Ga je leven de goede kant op?
Gaat alles van een leien dakje?

Raak je zelden of nooit uit balans? Heb je nooit het gevoel dat er meer aan de hand moet zijn dan wat je waarneemt? Als je deze vragen positief beantwoordt, dan denk je waarschijnlijk dat je niet veel aan dit boekje zult hebben.

Maar als je (net als de meeste mensen) kunt toegeven dat je je geregeld afvraagt of je leven de goede kant op gaat, of je de dag aan kunt en of je de volgende stap durft te zetten, dan zul je vast net zo bemoedigd worden als ik door dit uittreksel van het boek *True North* van predikant Gary Inrig.

Af en toe hebben we een vriend als Gary nodig om te horen wat we met de zekerheid die we zo nodig hebben mogen geloven.

Martin R. De Haan II

INHOUD

Op koers blijven met de Poolster (het boek Job) . . . 2

'Don't leave home without it' (de beproeving van Jezus) 19

Uitgever: David Sper
Vertaling: Hella Willering

Tenzij anders aangegeven zijn de bijbelteksten in deze uitgave ontleend aan De Nieuwe Bijbelvertaling, © Nederlands Bijbelgenootschap 2004/2007.

© 2016, Our Daily Bread Ministries, Grand Rapids, Michigan, USA.

Omslagfoto: Getty Images

OP KOERS BLIJVEN MET DE POOLSTER

Een zeeman die in een storm terechtkomt of zijn koers over de oceaan moet bepalen heeft een vast punt nodig waaraan hij kan afmeten waar hij is en welke kant hij op gaat. De eerste zeevaarders bleven in het zicht van het vasteland en gebruikten bekende markeringspunten. Toen ze verder de open zee op durfden te gaan, hadden ze nog steeds behoefte aan een vast oriëntatiepunt. Daarvoor keken ze naar de hemel. Toen men meer kennis kreeg en leerde zijn koers aan de hand van de sterren te bepalen, werd de Poolster het voornaamste vaste punt voor zeelui op het noordelijke halfrond. Dankzij de moderne technologie is dat veranderd. Kompas en sextant hebben plaatsgemaakt voor elektronische navigatie en een wereldwijd plaatsbepalingssysteem (gps). Maar het blijft hetzelfde principe. De vaste punten voor de gps zijn een systeem van 24 satellieten die signalen uitzenden,

aan de hand waarvan een ontvanger lengte—en breedtegraad en zelfs hoogte berekent. Deze satellieten bevinden zich op vaste plekken.

De Poolster aan de hand waarvan je in je leven de koers kunt bepalen, is Jezus Christus. Dat geldt als je in betrekkelijk bekende wateren vaart waarop je de oude vertrouwde herkenningspunten in zicht kunt houden, maar ook wanneer je op onbekende wateren moet navigeren, waar je niets dan zee aan de horizon ziet. Met Jezus als oriëntatiepunt blijf je op de juiste koers. Misschien klinkt dit als een wat vrome open deur, maar wanneer je in een storm terechtkomt is het van levensbelang. Er zijn maar weinig delen van de Bijbel waaruit dit zo duidelijk blijkt, als het aangrijpende verhaal van Job. Hoewel het een verhaal is met een diepgang die om zorgvuldige bestudering vraagt, is mijn doel hier wat bescheidener. We kijken naar enkele wezenlijke thema's uit het bijbelboek Job, waaruit een aantal belangrijke navigatie-principes te halen is.

De stormen van het leven kunnen personen treffen van wie je dat helemaal niet verwacht

Wat je verder ook van Job moet zeggen, een gewone man was hij zeker niet. Hij had ook bepaald geen 'gewoon' leven. Als je zijn verhaal leest, bedenk dan dat het eerder een uitzondering dan de regel is. Bij de meeste mensen gaan de dingen niet zo. En hoe diep het boek ook gaat, het doet geen poging om al onze vragen over het mysterie van het kwaad te beantwoorden. Toch brengen de eerste verzen ons op het spoor van het leven van een goed mens, iemand die door God geprezen werd om zijn uitstekende karakter.

In het land Us woonde een man die Job heette. Hij was rechtschapen en onberispelijk, hij had ontzag voor God en meed het kwaad. Job had zeven zonen en drie dochters. Hij bezat zeventuizend schapen en geiten, drieduizend kamelen, vijfhonderd span runderen, vijfhonderd ezellinnen en een groot aantal slaven en slavinnen. Hij was de aanzienlijkste man van

het Oosten. Zijn zonen hadden de gewoonte om de beurt een feest te geven, ieder in zijn eigen huis, en nodigden dan hun drie zusters uit om bij hen te komen eten en drinken. Nadat elk van zijn zonen zo'n feest had gegeven, liet Job hen bij zich komen voor een reinigingsritueel. Hij stond dan 's ochtends vroeg op om voor elk van hen een offer te brengen, want hij dacht bij zichzelf: Misschien hebben mijn kinderen wel gezondigd en God in hun hart vervloekt. Job deed dit telkens weer (Job 1:1-5).

Er is heel wat dat we niet weten over de persoon Job. Er staat nergens wanneer hij leefde, en we hebben hooguit een vaag idee waar hij woonde (vermoedelijk ergens in het noorden van Saoedi-Arabië of het zuiden van Jordanië). We weten niet wat zijn relatie met het volk Israël was, als hij die al had. Wanneer het boek geschreven is en door wie, ook dat zijn vragen die niet te beantwoorden zijn. Maar de lessen die de Heilige Geest ons door het verhaal van Job wil leren, zijn ook niet van dit soort gegevens afhankelijk. Het vraagt echter wel

van ons dat we zorgvuldig kijken naar de informatie die we wél over de beste man hebben.

Job is een man van onbesproken karakter, een zeer integere persoon, 'rechtschapen en onberispelijk'. Dat is niet zomaar de mening van een menselijke auteur. Het opvallende is dat het God is die dit van Job zegt, wanneer Hij zijn voorbeeld aan Satan voorhoudt: 'Heb je ook op mijn dienaar Job gelet? Zoals hij is er niemand op aarde: hij is rechtschapen en onberispelijk, hij heeft ontzag voor God en mijdt het kwaad' (1:8). Een betere aanbeveling is niet denkbaar. 'Ontzag voor de Heer, dat is wijsheid; het kwaad mijden, dat is inzicht' (28:28). Job is een zondig mens, maar door zijn integere persoonlijkheid torent hij hoog boven zijn tijdgenoten uit.

Job is ook een zeer welvarend man. Voor ons gevoel staat Job met deze beschrijving van zijn rijkdom niet direct bovenaan de lijst met meest rijke personen van de wereld, vooral niet in een cultuur waarin mensen als ze geluk hebben op

de aandelenmarkt (of door het winnen van een loterij) in één klap multimiljonair kunnen worden. Maar gerekend naar de toenmalige cultuur was Job absoluut een succesvol en welvarend man. Nakomelingen werden als rijkdom gezien, en een man die zeven zonen had was echt rijk. Zevenduizend schapen en geiten, drieduizend kamelen, vijfhonderd keer twee runderen, vijfhonderd ezellen, een groot aantal dienaren en dienaressen . . . Met dat alles was Job absoluut een machtige en prominente figuur in zijn cultuur. Een man met wie je rekening moest houden, die niet alleen persoonlijk welvarend was, maar ook een grote economische invloed op de hele streek had. Hij was niet zomaar succesvol, maar 'de aanzienlijkste man van het Oosten' (1:3).

Een derde eigenschap van Job waarover we lezen, is dat hij iemand was met een actief en oprecht geestelijk leven, en dat in combinatie met een diepe zorg voor zijn gezin. Door zijn rijkdom was hij niet zelfgenoegzaam of genotzuchtig geworden. Hij was een man van gebed die zijn kinderen bij de Heer bracht. Zijn

zonen en dochters hielden wel van een feestje. We krijgen niet te horen wat hun feesten precies inhielden, maar kennelijk waren ze zó, dat Job niet gerust was op het geestelijke en ethische welzijn van zijn kinderen. Daarom zorgde hij ervoor dat zijn kinderen na elk feest een of andere vorm van rituele reiniging ondergingen. Voor elk van hen bracht hij een offer, voor het geval hun relatie met God schade had opgelopen: 'Misschien hebben mijn kinderen wel gezondigd en God in hun hart vervloekt' (1:5). Over de exacte details van Jobs offers tasten we in het duister, maar niet over wat ze betekenden. Voor Job was zijn rijkdom niet vanzelfsprekend en hij vergat God niet. Daarbij geloofde hij ook niet dat zijn kinderen het recht hadden erop los te leven, alsof God en hun relatie met Hem er niets toe deed.

En zo beginnen we met een duidelijk beeld van de man om wie het verhaal draait. Job was een lichtend voorbeeld van morele integriteit en geestelijke oprechtheid, en daarbij iemand die gerespecteerd werd en succesvol was. Op ieder terrein van het leven

deed Job het goed. Hij was iemand die door iedereen bewonderd werd en die door God als heel bijzonder aangemerkt werd.

En dan opeens, totaal onverwacht, wordt alles anders. Jobs leven wordt aan stukken geslagen en hij heeft er geen idee van waarom. Hij raakt steeds verder aan de grond als de ene na de andere ramp zijn zorgvuldig opgebouwde leven treft. Als lezer heb je het voordeel dat je zijn leven vanuit een hemels perspectief kunt zien. Maar als het om ons eigen leven gaat, zitten we in hetzelfde schuitje als Job en kunnen we er alleen vanuit onszelf naar kijken. En dat is waar het bij een leven uit het geloof om draait: dat je blijft vertrouwen ook wanneer je er niets van snapt en het niet begrijpt.

De eerste ronde gaat van start wanneer Job onverwachts een boodschap van een van zijn dienaren krijgt:

Toen Jobs zonen en dochters op een dag weer in het huis van hun oudste broer zaten te eten en te drinken, kwam er een boodschapper bij Job en zei: 'De

runderen trokken de ploeg en de ezinnen liepen vlakbij in de wei te grazen, maar plotseling werden we overvallen door de Sabeeërs, die het vee roofden en de knechten met hun zwaarden doodden. Ik ben als enige ontkomen om u te zeggen wat er gebeurd is.' (1:13-15)

Het is niet duidelijk of dit een oorlogshandeling of een vorm van niets ontziende roverij is, maar in ieder geval is het een daad van terreur in combinatie met een enorm financieel en persoonlijk drama. Waarschijnlijk treurde Job meer om het omkomen van zijn dienaren dan om zijn gestolen runderen en ezinnen. Maar dit is nog maar het begin van een ware lawine aan problemen.

Nog voordat de boodschapper uitgesproken was, kwam er een volgende met het bericht: 'Een verwoestende bliksem uit de hemel trof de schapen en geiten en de knechten, en het vuur verbrandde en verteerde allen. Ik ben als enige ontkomen om u te zeggen wat er gebeurd is.' (1:16)

Job krijgt nauwelijks de tijd om op adem te komen, wanneer

de tweede klap hem treft. Ditmaal is het een soort natuurramp, een enorme bliksem die alles in brand zet, waardoor Jobs herders omkomen en zijn schapen en geiten vernietigd worden. Maar ook nu heeft Job geen tijd om de slechte tijding te laten bezinken:

En ook hij was nog niet uitgesproken, of er kwam een volgende met het bericht: 'De Chaldeeën overvielen ons van drie kanten en roofden de kamelen, en ze doodden de knechten met hun zwaarden. Ik ben als enige ontkomen om u te zeggen wat er gebeurd is.' (1:17)

Ditmaal komen de problemen weer van mensen. Chaldeeëse roofbendes hebben Jobs kudde met kamelen omsingeld, de herders gedood en de beesten meegenomen. Misschien begint Job zich af te vragen of de omliggende volken en stammen een of ander monsterverbond tegen hem hebben opgericht. Maar ook nu krijgt hij niet de tijd om de informatie te verwerken. Voor de derde keer wordt gezegd dat de boodschapper 'nog niet was uitgesproken'. De

boodschappers vallen bijna over elkaar heen om Job hun slechte nieuws te brengen:

Ook deze boodschapper was nog niet uitgesproken, of er kwam een volgende met het bericht: 'Uw zonen en uw dochters zaten in het huis van hun oudste broer te eten en wijn te drinken. Maar plotseling werd het huis getroffen door een hevige storm uit de woestijn, zodat de vier muren instortten, en uw kinderen onder het puin bedolven werden en de dood vonden. Ik ben als enige ontkomen om u te zeggen wat er gebeurd is.' (1:18-19)

Van alle berichten die Job ontvangt, is dit wel het ergste. Een of andere orkaan heeft hem iedereen die hem het meest lief is afgenomen. Samen met de andere berichten is dit een ware nachtmerrie voor Job aan het worden. Zijn voorspoed, zijn zekerheid, zijn stijl van leven, zijn sociale aanzien en zijn gezin zijn in een oogwenk verdwenen. Binnen de kortste keren is hij van de meest aanzienlijke persoon van het hele Oosten in de meest berooide mens op aarde veranderd.

Hoe wreed en schrijnend deze donkere dag voor Job ook is, toch is het nog maar de eerste ronde. In de tweede ronde worden Jobs persoonlijke gezondheid en welbevinden aangetast:

Hierop vertrok Satan en overdekte Job van voetzool tot kruin met kwaadaardige zweren. Job pakte een potscherf om zich te krabben, terwijl hij in het stof en het vuil zat. Zijn vrouw zei tegen hem: 'Waarom blijf je zo onberispelijk? Vervloek God toch en sterf.' (2:7-9)

Het blijft onduidelijk aan welke ziekte Job precies leed, maar in ieder geval was het bijzonder pijnlijk, en raakte hij er in sociaal opzicht totaal geïsoleerd door. Hij zonk weg naar het niveau van een bedelaar; hij zat op een vuilnishoop midden tussen kapot aardewerk en de as van uitgedoofde vuren. Alles van waarde was hij kwijtgeraakt: zijn gezin, zijn gezondheid, zijn bezit, zijn sociale status. Zelfs zijn vrouw, die gek geworden moet zijn van verdriet, kon het niet opbrengen om hem nog te steunen. In feite gaf ze Job en God de schuld van wat er gebeurd was. Op dat moment snapte Job

helemaal niets meer van het leven, hoewel er nog wel iets van waarde over was: zijn godsbeeld. Dat is onder vuur komen te liggen, maar is hij nog niet kwijt. Zoals we nog zullen zien is het zelfs Jobs kijk op God als de 'Poolster' van zijn leven, die hem in staat stelt om veilig door de storm heen te komen.

Er zijn geen of hooguit enkele mensen geweest die meegemaakt hebben wat Job heeft doorleefd. Maar wie kan niet meevoelen met iemand die midden op zee in een levensgevaarlijke storm verzeild is geraakt, waar in geen velden of wegen een vertrouwd markeringspunt te zien is. Nu ik deze regels schrijf, sta ik op het punt om op bezoek te gaan bij een jonge vrouw wier man tijdens het sporten plotseling neergestort is, en die nu als alleenstaande moeder met twee kleine kinderen achterblijft. De toekomst die zij zo duidelijk voor zich zagen is in één klap ingestort. Hoe moet ze nu verder? Dat is de allesbeheersende vraag voor iemand die in een situatie terechtgekomen is die je je nauwelijks kunt voorstellen, maar

waar je ook niets aan kunt veranderen.

Het boek Job is geschreven om ons te helpen een antwoord op die vraag te vinden, maar het is niet alleen maar theorie. Hoewel we in het boek niet om het probleem van het kwaad heen kunnen, is het niet bedoeld om een filosofische oplossing van het probleem te leveren. Het hele boek is één grote stimulans om de blik op God gericht te houden, met welke onbegrijpelijke en onverklaarbare tragedies je ook te maken krijgt. De eerste twee akten van Jobs tragedie spelen zich op aarde af. Nu worden we uitgenodigd om de gebeurtenissen van zijn leven vanuit een ander perspectief te bezien, een perspectief dat alles te maken heeft met een fundamenteel mysterie van het leven van de mens.

Wees alert op de onzichtbare oorzaak achter wat je in het leven ziet

Er is geen stukje van het heelal waarop God geen aanspraak maakt, al wordt dat door Satan

ontkend en aangevochten. Achter alles wat in de geschiedenis van de mensheid en in ons leven te 'zien' is, ligt een kosmisch conflict tussen God en de boze. Niet dat het om een strijd tussen gelijken gaat. In geen enkel opzicht is Satan Gods gelijke of zelfs maar zijn rivaal, al verzet hij zich bitter tegen alles wat God doet. We zijn ons maar zelden bewust van die onzichtbare strijd en de invloed die deze op ons leven heeft. Toch maakt ons leven in feite onderdeel uit van een verhaal dat te groot is voor ons voorstellingsvermogen. Het unieke van het boek Job is dan ook dat het ons mogelijk maakt om ons in de hemelsferen te begeven en inzicht te verwerven in wat er in de hemel plaatsvindt vóórdát iets op aarde gebeurt. We zijn bevoorrecht om dingen te zien die Job nooit te zien kreeg en dingen te weten die hij nooit geweten heeft. Het is een verhaal vol dramatiek dat zich ontvouwt, en het zou niet goed zijn om te veel aan de details op te hangen, want dat zal de bedoeling van de Schrift niet zijn. Het laat wel zien dat onze wereld de volle

aandacht krijgt in een voortdurend conflict tussen God en Satan, en dat ons leven onderdeel is van dat grote verhaal. Tegelijk roept het verhaal ons op om te erkennen dat het leven vaak een mysterie is. Het herinnert ons eraan dat de verklaringen die wij doorgaans aan de dingen geven uitermate kortzichtig zijn.

Op een dag kwamen de hemelbewoners hun opwachting maken bij de HEER, en ook Satan bevond zich onder hen. De HEER vroeg aan Satan: 'Waar kom je vandaan?' Hij antwoordde: 'Ik heb rondgezworven en rondgedoold op aarde.' De HEER vroeg aan Satan: 'Heb je ook op mijn dienaar Job gelet? Zoals hij is er niemand op aarde: hij is rechtschapen en onberispelijk, hij heeft ontzag voor God en mijdt het kwaad.' Satan antwoordde de HEER: 'Zou Job werkelijk zonder reden zoveel ontzag voor God hebben? U beschermt hem immers, evenals zijn gezin en alles wat hem toebehoort. U hebt het werk dat hij doet gezegend, zodat zijn bezit zich

steeds meer uitbreidt. Maar als u uw hand naar hem uitstrekt en aantast wat hem toebehoort, zul hij ongetwijfeld in uw gezicht vervloeken.' Toen zei de HEER tegen Satan: 'Goed, met alles wat van hem is mag je doen wat je wilt, maar raak Job zelf niet aan.' Hierop vertrok Satan. (1:6-12)

We lezen weinig in de Bijbel over hoe het er in de hemelse sferen aan toegaat, maar in het boek Job vangen we een bijzondere glimp op van wat zich achter de schermen afspeelt. De engelen verschijnen voor God, en onder hen is ook Satan, zij het niet als Gods trouwe dienaar. Op andere plekken in de Bijbel komen we Satan tegen als 'de aanklager van onze broeders en zusters, die hen dag en nacht bij onze God aanklaagde' (Op. 12:10). In datzelfde gedeelte lezen we ook dat hij net voor de laatste gebeurtenissen van de periode van verdrukking uit de hemel geworpen zal worden. Het lijkt erop dat Satan tot dat moment zo voor God kan verschijnen, waar hij Hem probeert te dwarsbomen door Gods volk aan te vallen en te beschuldigen. We weten niet waarom God dit toelaat. Maar

kennelijk is het bij een dergelijke gebeurtenis dat God zelf het initiatief neemt en Satan uitdaagt: 'Waar kom je vandaan?' Hier vraagt de Heer niet om informatie; Hij roept Satan ter verantwoording. Het antwoord dat Satan geeft is nogal vaag: 'Ik heb rondgezworven en rondgedoold op aarde.' Hierop daagt de Heer Satan uit, en wel met een uitspraak waardoor Job in een bijzonder daglicht komt te staan: 'Heb je ook op mijn dienaar Job gelet? Zoals hij is er niemand op aarde: hij is rechtschapen en onberispelijk, hij heeft ontzag voor God en mijdt het kwaad' (1:8).

Je moet hier niet te snel overheen lezen, want in deze woorden zit een heel diepe waarheid over het bestaan van de mens verscholen. Gods plan is dat Hij *in en door zijn volk* grootgemaakt en verheerlijkt wordt. Van alles wat er in zijn schepping was en dat Hij gebruikt zou kunnen hebben om Satan te kijk te zetten, koos de Heer een van zijn kinderen. Het belang dat deze gedachte voor iedere volgeling van Jezus heeft is nauwelijks te overschatten. We zijn drager van de naam en reputatie van

onze God. Dat geldt niet alleen voor onze positie in de wereld, maar ook tegenover de overheden en machten (Ef. 3:10). Het voornaamste doel van de mens is om God te verheerlijken en eeuwig in zijn nabijheid te verkeren. Wanneer we dat doen, delft Satan het onderspit en wordt God verhoogd.

Waar het Gods doel is om zijn heerlijkheid te vergroten, is het dat van Satan om God te beschamen en zijn heerlijkheid omlaag te halen. Met zijn tegenzet hakt hij in op de kern van de relatie die een gelovige met God heeft. Je hoort gewoon de spot en minachting die in zijn woorden doorklinken:

Zou Job werkelijk zonder reden zoveel ontzag voor God hebben? U beschermt hem immers, evenals zijn gezin en alles wat hem toebehoort. U hebt het werk dat hij doet gezegend, zodat zijn bezit zich steeds meer uitbreidt. Maar als u uw hand naar hem uitstrekt en aantast wat hem toebehoort, zal hij u ongetwijfeld in uw gezicht vervloeken. (1:9-11)

De woorden van Satan zijn een klap in het gezicht van God. In feite zegt hij dat God het niet waard is

om te gediend te worden enkel en alleen om wie Hij is. God moet de trouw van Job en alle andere mensen *kopen*. Hier zegt Satan eigenlijk dat er maar één reden is waarom wie dan ook God aanbidt: eigenbelang. En eigenbelang, dat is iets wat Satan wel snapt. Het is de kern van zijn eigen filosofie. Daarom ook is de persoon van Jezus voor hem zo'n groot mysterie. Hoe zou Satan iemand kunnen begrijpen die 'de gestalte van God had, [maar]niet aan zijn gelijkheid aan God vasthield, maar er afstand van deed. Hij nam de gestalte van een slaaf aan . . .' (Fil. 2:6-7). Daar snapt hij niets van, net zomin als hij een volgeling van Jezus begrijpt die van God houdt om wie Hij is, en niet alleen om wat er bij Hem te krijgen is.

En dat is ook de centrale vraag in het bijbelse boek Job: niet 'waarom moet een rechtvaardige lijden?', maar 'waarom dient een rechtvaardige God?' De mens is zondig en zijn slechte motieven zeggen meer over ons dan over God. Toch roept Satan een vraag op waarop iedere christen een antwoord moet vinden, namelijk 'waarom volg

ik Jezus?' Er is een soort prediking die aan elk 'kind van de Koning' gezondheid, welvaart en voorspoed belooft. Van die prediking kun je zeggen dat het ons op onze slechtste instincten aanspreekt. Heb ik God lief om wat Hij mij geeft, of om Hemzelf? Zou ik nog steeds van Hem houden als Hij me riep tot een weg van lijden en opoffering? De schrijver Warren Wiersbe (in zijn boek *Why us? When bad things happen to God's people*, p. 41) verwoordt goed waar het om draait:

De beschuldiging van Satan hakt in op de kern van de dienst aan God en het leven naar zijn wil. Is God het waard om geliefd en gehoorzaamd te worden, ook als Hij ons niet zegent in materieel opzicht of ons niet beschermt tegen pijn? Is God ertoe in staat om helemaal los van alles wat bij Hem te krijgen is, het hart van de mens voor zich te winnen? Met andere woorden: bij deze vragen staat het karakter van God zelf op het spel.

De Heer had de aantijgingen van Satan naast zich neer kunnen leggen met de verachting die hij verdiende: 'Ik hoef niets te

bewijzen, voor niemand en zeker niet voor jou.' Maar dat doet Hij niet. Hij staat toe dat van Job een testcase wordt gemaakt: 'Goed, met alles wat van hem is mag je doen wat je wilt, maar raak Job zelf niet aan' (vers 12). Het leven van Job wordt het nieuwe front in de onzichtbare oorlog tussen God en de boze machten, waarin Satan zijn best doet om Gods waardigheid en heerlijkheid naar beneden te halen.

We weten niet of een dergelijk scenario ooit bij andere gelovigen gespeeld heeft. We komen daar ook niet achter, maar hoe dit ook zij, Gods heerlijkheid staat op het spel bij de wijze waarop wij reageren op situaties die we in het leven tegenkomen. Bij de vragen waar we tegenaan lopen gaat het vaak over veel meer dan alleen ons eigen geluk of onze gemoedsrust.

De tweede akte van de tragedie waarin Job een hoofdrol speelt is eigenlijk een herhaling van de eerste, alleen is het nu Job zelf die onder vuur komt te liggen, en niet zozeer zijn gezin of bezit. Als God erop wijst dat Job 'nog even onberispelijk als altijd'

is, vraagt Satan om Job zelf te mogen aanpakken:

Op een dag kwamen de hemelbewoners hun opwachting maken bij de HEER, en ook Satan maakte bij hem zijn opwachting. De HEER vroeg aan Satan: 'Waar kom je vandaan?' Hij antwoordde: 'Ik heb rondgezworven en rondgedoeld op aarde.' De HEER vroeg aan Satan: 'Heb je ook op mijn dienaar Job gelet? Zoals hij is er niemand op aarde: hij is rechtschapen en onberispelijk, hij heeft ontzag voor God en mijdt het kwaad. Ja, hij is nog even onberispelijk als altijd, en jij hebt mij ertoe aangezet hem zonder reden te gronde te richten.' Hierop zei Satan: 'Zijn leven is hem alles waard. Daarvoor geeft hij zijn hele bezit. Maar als u uw hand naar hem uitstrekt en zijn lichaam aantast, zal hij u ongetwijfeld in uw gezicht vervloeken.' Toen zei de HEER tegen Satan: 'Goed, doe met hem wat je wilt, maar spaar zijn leven.' (2:1-6)

Met deze toestemming op zak begint Satan zijn aanval op

de gezondheid van Job. Van Job blijft weinig meer over dan een gepijnigd, uitgestoten wrak dat met scherven aardewerk zijn zweren krabt en tevergeefs zijn pijn probeert te verlichten.

Hiermee is de tsunami van rampen voorbij, maar nu begint het verhaal pas goed. We zitten immers nog maar in het tweede van de 42 hoofdstukken die het boek telt. Na de eerste overwinning van de geallieerden in de Tweede Wereldoorlog, zei Winston Churchill: 'Dit is nog niet het einde. Het is zelfs nog niet het begin van het einde. Maar misschien is dit het einde van het begin.' Zoiets is het hier ook. Satan verdwijnt uit beeld. Hij speelde alleen een rol bij het voorspel. Nu komen we bij het hart van het boek, dat gaat over Jobs ontmoeting met God opeen niveau van diepte en intensiteit zoals hij dat nog niet eerder meegemaakt heeft.

Hoewel de dramatische gebeurtenissen waarover we verteld hebben inderdaad als een soort proloog gezien kunnen worden, bevatten ze toch een bijzondere, blijvende boodschap. De ervaringen

van Job herinneren ons eraan dat *de stormen en het lijden die wij meemaken onderdeel vormen van een grotere, bredere worsteling*. Wij leven op een ‘aards’ niveau, en op een voor ons onzichtbare wijze hebben we toch ook deel aan een grotere kosmische strijd. Ons is nooit beloofd dat we geen deel zullen hebben aan de moeiten van het leven, en de manier waarop we in moeilijke situaties reageren heeft directe invloed op de vraag of we het doel bereiken dat we God met ons leven groot maken.

Het is ook nodig dat we erkennen dat *het lijden niet buiten de heerschappij van God omgaat*. Het kan een groot mysterie zijn wat een soevereine, almachtige God met het lijden en het kwaad van een zondige wereld te maken heeft. En toch zullen we zien dat Job niet de fout maakte dat hij aannam dat God er niets mee te maken kon hebben, omdat hij het allemaal niet begreep. Job offerde de waarheid van Gods hoogste heerschappij niet op, op het altaar van zijn gebrekkige inzicht. En dat moeten wij ook niet doen. Satan doet wat

hij doet, maar ook dat gaat niet buiten de grenzen van wat God toelaat. Zelfs de boze heeft niet de vrijheid om volledig autonoom te opereren. Hij kon Job alleen wat aandoen als hij daarvoor toestemming van God had (2:5-6). Onze God is en blijft soeverein, ook in de meest onverklaarbare gebeurtenissen in ons leven.

Daarnaast vormt het verhaal van Job een herinnering aan het feit *dat er zoiets bestaat als onverdiend lijden*. Het kan zijn dat onze maatschappij met zijn gebrek aan zonde—en schuldbesef, de tegenovergestelde boodschap moet horen. Er is een God die de zonde moet en zal straffen. Er is lijden dat een gevolg is van de straf van God of een consequentie van de zonde in ons leven. Maar dat neemt niet weg dat niet alle lijden het gevolg van een persoonlijke zonde is. Dat is een gedachte die de vrienden van Job maar niet kunnen begrijpen, zoals het leeuwendeel van het boek laat zien. Hun theologie is glashelder en ijskoud: wat iemand oogst, heeft hij zelf gezaaid. Ze weten zeker dat Job een of andere

diepe, verborgen zonde heeft gepleegd, anders zou hij nooit zulke ellendige dingen meemaken. Ze leggen de fout glashard bij Job zelf neer. Maar ze hebben geen gelijk.

God laat duidelijk zien dat Job niet moet lijden omdat hij zondig is, maar juist omdat hij rechtvaardig is. We stuiten hier op een heus mysterie, en dat is nu precies waarom het draait. We hebben nooit zicht op alle feiten, en we moeten niet te snel denken dat we precies weten waarom God dingen doet. Voor Job zelf blijft het *waarom* van zijn lijden een raadsel, net zoals dat voor ons doorgaans geldt. Ik weet niet waarom mijn karteldarm opeens scheurde, of waarom mijn netvlies losliet zodat mijn zicht blijvend gehalveerd werd. Ik weet niet waarom mijn vrouw kanker kreeg of waarom (nog raadselachtiger) zij het overleefde terwijl andere goede, gelovige vrienden aan dezelfde ziekte overleden. Maar er zijn twee dingen die ik wel zeker weet. Allereerst dat het lijden niet altijd een direct gevolg van een of andere persoonlijke zonde is, maar wel altijd van het feit dat we in een zondige wereld leven.

Niemand is vrij van de gevolgen van die algemene zondigheid. Ten tweede kan het lijden onverdiend zijn, maar het is nooit zinloos.

Job zelf zag dat ook, getuige zijn opmerking in 23:10: 'Maar hij kent de wegen die ik kies; als hij me toetste, zou ik puur als goud zijn.' Zelfs het onverdiende lijden gebruikt God om ons te vormen en om ons meer op Jezus te doen lijken, tot de heerlijkheid van God en het welzijn van andere mensen.

Lijden stelt ons voor een mysterie. Wanneer Job zijn gedachten en gevoelens eruit gooit, wordt duidelijk dat hij gelooft dat God om een of andere onverklaarbare reden boos op hem is (Job 3-31). Maar daar vergist hij zich. God is eerder trots op hem. Door al de gesprekken heen zien Job en zijn vrienden de hele situatie als een probleem dat opgelost moet worden. Pas aan het eind dringt het tot Job door dat het eerder een mysterie is, dat hij bij een alwetende, wijze en almachtige God moet neerleggen.

Het heeft mij enorm geholpen om te beseffen dat mijn meest basale vraag op dit soort momenten niet moet zijn: 'Hoe kom ik hier uit?',

maar: 'Wat leer ik ervan?' Dat is niet hetzelfde als passiviteit of berusting. Job worstelt er enorm mee om de dingen te begrijpen. Hij bestookt de hemel met zijn vragen. En God kijkt met goedkeuring naar zijn wanhopige zoektocht naar antwoorden, precies zoals hij de starre orthodoxie van Jobs vrienden afkeurt: 'Jullie hebben niet juist over mij gesproken, zoals mijn dienaar Job' (42:7). Maar uiteindelijk kan Job alleen maar zwijgen als hij beseft dat hij met het mysterie van Gods soevereine plannen oog in oog staat.

Hoe reageert Job dan op het lijden dat hem overkomt? Zelfs te midden van de rampzaligste stormen houdt hij de juiste koers aan. Het is wel duidelijk hoe dat kan. Hij heeft een Poolster om zich naar te richten. Hij bepaalt zijn koers aan de hand van een oriëntatiepunt dat vast ligt en volkomen zeker is.

De noodzaak van een heldere kijk op de drie-enige God om onze koers te bepalen

Direct weet Job waar hij zijn toevlucht moet zoeken: bij de

soevereine, barmhartige God die alles in de hand heeft. Job hoeft deze crises niet onvoorbereid tegemoet te treden. Hij kent God. Gedurende een crisis kun je je kennis van God verdiepen, al het is slecht moment als je Hem nog moet vinden. Maar Job kan terugvallen op een heel leven van aanbidding van en wandel met God. Wanneer de dag die een nachtmerrie in het leven van Job werd ten einde loopt, en hij alles van waarde van zich afgenomen ziet, dan spreekt hij woorden die je niet onberoerd kunnen laten:

Toen stond Job op, hij scheurde zijn kleren, schoor zijn hoofd kaal en wierp zich neer in het stof. En hij zei: 'Naakt ben ik uit de schoot van mijn moeder gekomen en naakt zal ik in haar schoot terugkeren. De HEER heeft gegeven, de HEER heeft genomen, de naam van de HEER zij geprezen.' (1:20-21)

Het is een indrukwekkende uitspraak, die Job hier doet. Hij doet geen poging om zijn emoties in te slikken. En toch blijft hij door zijn tranen heen de blik op God gericht houden. De reactie waarmee hij ook in deze situatie God looft is geen leeg

ritueel, maar hoort duidelijk bij een man die geleerd heeft dichtbij God te leven. Job voelt de storm in alle hevigheid over zich heenkomen, maar hij kiest ervoor op de Poolster gericht te blijven en niet op de storm. Over de horizon heen kijkt hij naar de levende God. Hij is zich diep bewust van de genade van God ('de Heer heeft gegeven') en van zijn soevereiniteit ('de Heer heeft genomen'), en zelfs te midden van al zijn pijn en verdriet kiest hij ervoor om God te loven. Dat zijn geen lege woorden. Het zijn niet de vrome woorden waarvan je mag verwachten dat hij ze spreekt. Het is de vastberadenheid van zijn diepste wezen.

De tweede ronde van beproevingen eindigt op een opmerkelijk vergelijkbare manier als de eerste. Ditmaal is het een ontmoeting met zijn vrouw, waaruit blijkt waarop Job zich focust:

*Zijn vrouw zei tegen hem:
'Waarom blijf je zo onberispelijk?
Vervloek God toch en sterf.' Maar
Job zei tegen haar: 'Je woorden
zijn de woorden van een dwaas.
Al het goede aanvaarden we van
God, zouden we dan het kwade*

*niet aanvaarden?' Ondanks alles
zondigde Job niet en sprak hij
geen onvertogen woord. (2:9-10)*

Op het eerste gezicht kan dit een nogal fatalistisch antwoord lijken, maar dat is niet het geval. Uit de hoofdstukken 3 tot en met 31 blijkt wel dat Job met heel zijn wezen op God vertrouwt. Maar al snel belandt hij in een maalstroom van verdriet, en deze hoofdstukken vertellen over zijn diepe worsteling om er niet alleen op te blijven vertrouwen dat God alles in de hand heeft, maar ook dat Hij een goede God is.

Na Jobs eerste reactie van vertrouwen in Gods bestuur, eindigt hij met het volle vertrouwen in wie God zelf is. In de sterke afsluiting van het boek heeft Job een ontmoeting met de levende God (Job 38-42). Hij krijgt geen verklaring te horen van alles wat hem overkomen is. In plaats daarvan ontmoet hij God en wordt hij overweldigd door zijn wijsheid, macht, genade en zorg. Het uiteindelijke antwoord waarbij Job uitkomt is niet filosofisch of theologisch, maar persoonlijk. Ten slotte buigt hij zich in nederigheid en berouw neer voor de God van de

heerlijkheid en de genade: 'Eerder had ik slechts over u gehoord, maar nu heb ik met eigen ogen aanschouwd. Daarom herroep ik mijn woorden en buig ik mij, zoals ik hier zit in het stof en het vuil' (42:5-6). Met de aanwezigheid van God is Jobs kijk op God en zichzelf veranderd. Er is veel dat *niet* gebeurd is. Gods heeft Job geen verklaring voor zijn lijden gegeven. Hij heeft zijn vragen niet beantwoord. Hij heeft zijn daden niet verdedigd. Hij heeft het mysterie van het kwaad niet uitgelegd. Maar Hij heeft zichzelf geopenbaard en Job gevraagd om op Hem te vertrouwen. De Heer is er niet zozeer op uit om Jobs nieuwsgierigheid te bevredigen, maar om zijn vertrouwen te verdiepen.

Op God kun je altijd vertrouwen, ook als je niet begrijpt wat Hij doet of waarom. Hij verandert niet. In feite is Hij de enige die altijd dezelfde blijft, in een wereld die constant verandert.

God heeft het recht om te doen wat Hij doet: Hij is volkomen soeverein. God heeft een reden voor wat Hij doet: Hij is goed en wijs. God heeft een doel met alles wat Hij doet: Hij is eerlijk en barmhartig.

Het verhaal van Job werpt licht op een bijzonder sterke waarheid. Het is belangrijk dat wat je van God denkt, Hem ook waardig is. Elke onwaardige gedachte verstoort de koers die je moet gaan. Midden in zijn beproeving roept Job het uit in woorden van geloof en hoop:

*Ik weet: mijn redder leeft,
en hij zal ten slotte hier op aarde
ingrijpen.*

*Hoezeer mijn huid ook is
geschonden,
toch zal ik in dit lichaam God
aanschouwen.*

*Ik zal hem aanschouwen,
ik zal hem met eigen ogen zien,
ik, geen ander,
heel mijn binnenste smacht van
verlangen. (19:25-27)*

Wat een voorbeeld stelt Job ons hier! In wezen weten wij zo veel meer over God dan Job indertijd. We hebben een veel diepere en bredere kijk op wie Hij is. Onze Poolster is de drie-enige God die zich in de Heer Jezus Christus geopenbaard heeft. We kennen het Woord dat mens geworden is. We beschikken over de woorden en werken van Jezus. In Hem

zien we waarheid van de mens geworden God. We staan bij het kruis en verwonderen ons erover hoe diep zijn liefde is. We staan voor het lege graf en erkennen zijn macht. We hebben zijn Geest waardoor Hij zelf in ons woont. We hebben zijn Woord van de waarheid, waarin we zijn stem kunnen waarnemen. Hij is het vaste punt, de Poolster, of zoals Hij het zelf zegt: 'De stralende morgenster' (Op. 22:16). Hij is de onmisbare constante die ons in staat stelt goed te leven. Zonder Hem als vast oriëntatiepunt aan de hand waarvan we voortdurend onze locatie en richting bepalen, zijn we gedoemd om van koers te raken en te verdwalen.

'DONT' LEAVE HOME WITHOUT IT'

Leven in de moderne wereld lijkt op proberen te navigeren over een niet in kaart gebrachte, onvoorspelbare oceaan. We zijn in een gebied terechtgekomen dat niet op de kaart staat. Het voornaamste dat we nodig hebben, is een vast, onveranderlijk oriëntatiepunt. Als Poolster hebben we de drie-enige God, die zich in de Heer Jezus Christus geopenbaard heeft. Voor navigatie is echter nog meer nodig dan alleen een vast punt. Ik ben in staat de Poolster aan de nachtelijke lucht te vinden. Maar ik heb er geen flauw benul van hoe ik aan de hand daarvan moet ontdekken waar ik me bevind. Zelfs ik dat wel wist, dan nog had ik het juiste instrument nodig om verticale hoek van de poolster ten opzicht van de horizon te bepalen. Voor een christen is de Bijbel, het geschreven Woord van God, het navigatie-instrument dat God gegeven heeft. Daarmee zijn we in staat om de bestemming die God ons wil geven te bereiken, namelijk dat we al meer op Jezus gaan lijken

en zo God verheerlijken en het goede voor de medemens zoeken. Maar je hebt nog wel meer nodig dan alleen het besef dat de Bijbel je geestelijke sextant is. Je moet ook weten hoe je het instrument moet gebruiken. Het grote voorbeeld van de juiste houding jegens en het juiste gebruik van de Schrift is onze Heer Jezus. Als je dat beseft, dan zie je ook dat de manier waarop Jezus de Bijbel gebruikt, ook jouw gebruik van en houding jegens Gods Woord moet vormgeven.

Een van de rode draden in de evangeliën is de centrale plek die de Bijbel in het leven van de Heer innam. Hij haalde zijn onderwijs daaruit, bepaalde zijn keuzes op grond ervan en wist eruit wat Hem aan lijden te wachten stond. Aan de hand van de Schrift bepaalde Hij de koers van zijn leven. Een van de duidelijkste gebeurtenissen waaraan dat te zien is, is zijn ontmoeting met Satan aan het begin van zijn openbare optreden. In Lucas 4 lezen we een verslag van die ontmoeting:

*Vervuld van de heilige Geest
trok Jezus weg van de Jordaan,
en geleid door de Geest zwierf
hij veertig dagen rond in de*

woestijn, waar hij door de duivel op de proef werd gesteld. Al die tijd at hij niets, en toen de veertig dagen verstreken waren, had hij grote honger. De duivel zei tegen hem: 'Als u de Zoon van God bent, beveel die staan dan in een brood te veranderen.' Maar Jezus antwoordde: 'Er staat geschreven: "De mens leeft niet van brood alleen."' Toen bracht de duivel hem naar een hooggelegen plaats en liet hem in een en hetzelfde ogenblik alle koninkrijken van de wereld zien. De duivel zei tegen hem: 'Ik geef u de macht over dat alles en ook de roem die ermee gepaard gaat, want ik kan daarover beschikken en ik geef het aan wie ik wil; als u in aanbidding voor mij neervalt, zal dat allemaal van u zijn.' Maar Jezus antwoordde: 'Er staat geschreven: "Aanbid de Heer, uw God, vereer alleen hem."' De duivel bracht Jezus naar Jeruzalem en zette hem op het hoogste punt van de tempel, en hij zei tegen hem: 'Als u de Zoon van God bent, spring dan naar beneden. Want er staat geschreven: "Op hun handen zullen zij u dragen, zodat u uw

voet niet zult stoten aan een steen.”
Maar Jezus antwoordde: ‘Er is
gezegd: “Stel de Heer, uw God, niet
op de proef.”’ Toen de duivel Jezus
aan al deze beproevingen had
onderworpen, ging hij voor een tijd
bij hem vandaan. (Luc. 4:1-13)

Het grootste voorrecht in dit
leven is om een volgeling van Jezus
te worden, iemand die leeft door
het geloof in Jezus Christus als Heer
en Verlosser. Het hoogste doel in
dit leven is om op Jezus te gaan
lijken en een vol, rijk leven te leiden
in navolging van Hem. In veel
opzichten kunnen we niet als Jezus
worden; immers, Hij is de enige die
tegelijk God en mens was, en zijn
beproeving laat zien hoe uniek Hij
als Gods Zoon is. Tegelijkertijd kon
Jezus ook alleen zo beproefd worden
omdat Hij werkelijk mens geworden
was, en voor zijn overwinning op
deze beproeving gebruikte Hij het
hulpmiddel waarover ook wij als
zijn volgelingen over beschikken: het
Woord van God.

Uit de beproeving van de Heer Jezus blijkt hoe uniek Hij was

Geen mens was getuige van deze
opmerkelijke confrontatie, waarover
in de evangeliën van Matteüs,
Marcus en Lucas verteld wordt.
Kennelijk heeft Jezus aan zijn
discipelen over zijn belevenissen in
de woestijn verteld, wellicht zodat
ze nog duidelijker zouden zien hoe
uniek Hij was. Het opvallende is
dat het geen verrassingsaanval
van de duivel was. Volgens Lucas
werd Jezus door de Geest naar de
woestijn geleid. Bij Matteüs is het
nog concreter: ‘Daarna werd Jezus
door de Geest meegevoerd naar de
woestijn om door de duivel op de
proef gesteld te worden’ (Mat. 4:1).
Deze ontmoeting was geen valstrik
die Satan voor een nietsvermoedende
Jezus gelegd had. Het was een
demonstratie, door de levende God
gearrangeerd. Het doel dat Satan met
zijn aanval had, was de vernietiging
en diskwalificatie van de Heer Jezus.
Als Hij ervoor gezwicht was, dan
had Hij nooit onze Verlosser kunnen
worden. Daarom zet Satan Jezus op
sluwe, berekenende wijze onder druk.
God had een heel ander doel voor
ogen. Door Jezus’ standvastigheid
onder de meest heftige aanvallen van

de duivel werd bevestigd wie Hij was. Zijn unieke persoonlijkheid kwam des te duidelijker aan het licht. Jezus' ware aard als de volmaakte mens die de test doorstond, onderstreepte zijn geschiktheid als plaatsvervanger voor zijn volk en als hogepriester die kan meevoelen met zijn volk dat beproefd wordt. Voor de heer liep de verleiding niet op een mislukking uit; integendeel, het maakte alleen maar duidelijk wie Hij was.

De omstandigheden waarin Jezus de beproevingen doorstond zijn niet zonder betekenis. Het gebeurde in de woestijn, de omgeving waarin Gods volk Israël eeuwen daarvoor zo zwaar gefaald had, toen de Heer hen uit Egypte gebracht had. In tegenstelling daarmee was Adam in een volmaakte omgeving onder de verleiding bezwaken. Jezus laat zien dat Hij alles is, wat Adam en Israël hadden moeten zijn, maar waarin ze jammerlijk gefaald hebben. De achtergrond is een veertig dagen durende beproeving waarin de Heer het zonder eten moest stellen. Klaarblijkelijk vonden er in die periode verschillende beproevingen

plaats maar de evangeliën vertellen alleen over de laatste drie. Deze kwamen op een moment waarop Jezus lichamelijk op zijn zwakst was. Daarbij was Hij in sociaal opzicht totaal geïsoleerd en ontbrak het Hem aan elke aardse steun.

De eerste ronde van de aanval van de duivel haakt in op Jezus' fysieke toestand, die duidelijk zichtbaar was. 'Als u de Zoon van God bent, beveel die staan dan in een brood te veranderen' (Luc. 4:3). Satan opent de aanval met de subtiele, zoetgevooisde woorden van een ervaren verleider. Hij begint niet door Jezus' claim dat Hij de Zoon van God is te ontkennen of in twijfel te trekken. In feite aanvaardt hij die status omwille van het argument: 'Als u de Zoon van God bent (en laten we aannemen dat u dat bent) . . .' De kern van de aanval is de suggestie om een steen te bevelen in een brood te veranderen. Op het aardse niveau is dit een opmerking om een hongerige man te verlokken om zijn honger te stillen. In lichamelijk opzicht was Jezus' lichaam niet anders dan dat van ons. Wat zou er sterker zijn dan een uitnodiging om te eten na veertig

dagen van onthouding? Door één simpele handeling zou Hij niet alleen zijn honger stillen, maar ook aan zijn vijand zijn speciale vermogens laten zien.

Deze verleiding kent echter ook een diepere laag, waarin goed te zien is hoe subtiel de verleider is. Als God de Zoon oefende Jezus van eeuwigheid zijn goddelijke eigenschappen in volmaakte overeenstemming met de Vader uit. Nu leefde Hij zijn leven als Godmens en had Hij zich aan de wil van de Vader onderworpen. De verleiding die Satan aan Jezus voorlegt is om uit zelfvoldoening te leven, zijn krachten op autonome wijze te gebruiken, zijn eigen agenda te dienen en zijn eigen ding te doen.

Op zichzelf is het niet verkeerd om een lichamelijke behoefte zoals honger te bevredigen. Het is niet verkeerd om een wonder te doen en stenen in brood te veranderen. Maar wat Satan Jezus voorstelde was om de weg af te snijden, om zijn Vader uit de rekensom weg te halen en zijn eigen behoeften boven alles te stellen. Dat is een van de favoriete listen van de duivel. 'Jouw behoeften, jouw

verlangens komen eerst. Vervul ze maar, help jezelf.' Seks, eten, huwelijk, geld, genot, bezittingen: al die dingen zijn op zichzelf goed. Ze mogen ten volle genoten worden binnen de grenzen van wat God wil, grenzen die Hij om ons bestwil ingesteld heeft. Maar als die dingen voorop komen te staan, wanneer we op autonome wijze aan al onze verlangens toegeven, dan trappen we in de val die de boze voor ons gelegd heeft. Dat is de oude leugen die hij bij Eva ook al gebruikte: 'Je zult als God zijn, en weten wat goed en kwaad is.' Het ging er niet om dat Eva met haar verstand zou weten wat goed en kwaad waren, maar dat zij voor zichzelf zou *bepalen* wat goed en wat kwaad was. Ziedaar wat zonde ten diepste is: dat we de plek van de soevereine God inpikken.

Het antwoord dat de Heer geeft is even kort als direct: 'Er staat geschreven: "De mens leeft niet van brood alleen, maar van ieder woord dat klinkt uit de mond van God"' (Mat. 4:4). In feite zegt Hij nadrukkelijk: 'Ik eet wanneer mijn Vader dat aangeeft, niet wanneer mijn maag het wil.' In Lucas komen we een kortere versie van het citaat

tegen dan bij Matteüs, maar de boodschap is dezelfde: eten (oftewel mijn lichaam met zijn behoeften en verlangens) is niet het belangrijkste. God is de belangrijkste. Hij is de Heer. Jezus zou zijn eigen gezag hebben kunnen onderstrepen, maar Hij baseert zijn antwoord op wat in Gods woord geschreven staat (Deut. 8:3). Niet alleen reageert Hij op de verlokking van Satan, maar ook verklaart Hij wat het fundamentele principe is aan de hand waarvan Hij de koers van zijn leven bepaalt: *Gehoorzaamheid aan God is het allerbelangrijkste in dit leven.*

De tweede aanvalsrondte van de duivel begint met een lichamelijke verplaatsing. Satan brengt Jezus naar een hoge plaats van waaraf hij Hem 'in een en hetzelfde ogenblik alle koninkrijken van de wereld' laat zien (Luc. 4:5). Er is geen enkele letterlijke plek vanwaar dit mogelijk is, en het is duidelijk een of andere soort visionaire ervaring. De claim die Satan doet is van een adembenemende brutaliteit: 'Ik geef u de macht over dat alles en ook de roem die ermee gepaard gaat, want ik kan daarover beschikken en

ik geef het aan wie ik wil' (vers 6). Het is een claim waarmee de duivel zichzelf voor de gek houdt, zoals een kind dat het speelgoed van iemand anders in de hand heeft en zegt: 'Ik heb het, het is van mij.' De soevereine God heeft de vijand over geen enkel deel van zijn schepping welk gezag dan ook gegeven. Toen Jezus over Satan sprak, noemde Hij hem de 'heerser van deze wereld' (Joh. 14:30), maar daarmee zegt Hij niet dat de duivel wettig gezag over de wereld heeft. In die context is de 'wereld' het hele duivelse systeem van opstand tegen God. Die wereld bestaat uit allen die tegen God in opstand gekomen zijn. En dat is wat de duivel Jezus aanbiedt: 'Neem het maar, het is van jou. Ik zal je niet tegenhouden als je het wilt pakken. Ik ga er niet om vechten. Je hoeft alleen maar voor mij neer te knielen en mij te aanbidden.'

Dat moet een aanlokkelijk aanbod zijn geweest. Rechters komen de koninkrijken van de wereld Jezus al toe. Als Hij Satans aanbod had aangenomen, dan had Hij zijn bezit weer hebben kunnen claimen en had Hij het kruis kunnen omzeilen.

Succes zonder lijden. Een machtig idee, toch?! Hij had de gemakkelijke weg kunnen kiezen zonder aan het kruis te hoeven sterven. Wie ook maar een beetje beseft welk een offer het voor Jezus was om zich te laten kruisigen, die snapt hoe aantrekkelijk Satan dit offer gevonden zal hebben voor Jezus. In een andere vorm kennen hedendaagse volgelingen van Jezus deze verleiding ook: vermijd het lijden en geniet van de wereld. Je hoeft alleen maar een andere koning te dienen.

De Heer antwoordt direct en duidelijk. Hij had de claim van Satan kunnen betwisten, maar dat doet Hij niet. Hij had Satan kunnen aanpakken om zijn brutaliteit, maar dat doet Hij niet. Hij had de geloofwaardigheid van Satan kunnen bespotten, maar dat doet Hij niet. Nee, Hij citeert uit het Woord van God, ook nu weer uit het boek Deuteronomium: ‘Er staat geschreven: “Aanbid de Heer, uw God, vereer alleen hem”’ (Luc. 4:8; zie Deut. 6:16). Daarmee laat Hij een tweede levensprincipe zien waarover niet te onderhandelen valt: *In dit leven heeft aanbidden van*

God van de hoogste prioriteit. Elke rivaliteit op dit punt moet radicaal afgewezen worden. De eeuwige God alleen is onze eerbied waardig.

De derde ronde in Lucas’ weergave van het gebeuren begint ook weer met een verplaatsing, ditmaal naar de tempel in Jeruzalem. Waarschijnlijk geeft Lucas dit als climax weer omdat het de loop van de gebeurtenissen in zijn evangelie weerspiegelt. In Lucas 9:51 zien we hoe Jezus vastberaden op weg gaat naar Jeruzalem, waar Hij de laatste aanval van Satan zal weerstaan op de weg die Hem naar het kruis brengt (Lucas 19 en volgende). Daarmee kijkt deze verleiding, die zich ‘op het hoogste punt van de tempel’ afspeelt, in zekere zin vooruit naar die laatste botsing. Waarschijnlijk was dit bovenop de muren rond het tempelcomplex gesitueerd, waar je meer dan 100 meter naar beneden in het dal van de Kidron keek. Het is een eenvoudige suggestie die de duivel doet; ‘Als u de Zoon van God bent, spring dan naar beneden’ (vers 9), hoewel het niet helemaal duidelijk of hij dit als een publieke handeling bedoelde, waarbij veel

mensen het zouden zien, of als een privé-actie, waarvan alleen Satan getuige zou zijn.

Ditmaal voegt Satan nog iets toe, een trucje om zijn verleiding te ondersteunen met een citaat uit de Bijbel. Als Jezus Gods Woord gebruikt, dan kan hij dat ook. 'Want er staat geschreven: "Op hun handen zullen zij u dragen, zodat u uw voet niet zult stoten aan een steen"' (vers 10-11; zie Ps. 91:11-12). Satan citeert de Bijbel correct, maar wel op een duivelse manier, namelijk door de tekst uit zijn context te halen en te gebruiken om Jezus ertoe aan te zetten om zich tegen zijn Vader te keren. Voor ons is dit iets om goed te onthouden. Je kunt het Woord van God zo gebruiken dat het de stem van Satan wordt. Het is niet genoeg om de Bijbel alleen maar aan te halen. Je moet het zó gebruiken, als het bedoeld is: als Gods Woord dat gerespecteerd en geëerd wordt.

De verleiding die de duivel Jezus hier voorhoudt, is subtiel genoeg: 'Je beweert dat je in de Bijbel gelooft. Nou, hier is een belofte die daar in staat. Neem een stap in het geloof;

neem een risico, God helpt je er wel uit.' We leven in een tijd waarin ervaringen alles zijn, ook geestelijke. Soms worden er ideeën voorgesteld alsof alles om ons draait: ons succes, onze voorspoed, ons geluk. 'Spreek het uit en het is van jou,' wordt er wel eens gezegd. Bijbelverzen worden volledig uit hun context gehaald om een zelfgenoegzame levensstijl te rechtvaardigen. God wordt ons knechtje, die ons alles geeft wat we maar wensen. En we kunnen nog uit de Bijbel aantonen dat het zo hoort ook!

Ook nu is het antwoord van de Heer weer zo direct als het maar zijn kan: 'Er is gezegd: "Stel de Heer, uw God, niet op de proef"' (vers 12). Ook ditmaal haalt Hij weer een tekst uit het boek Deuteronomium aan (6:16). De Heer op de proef stellen is iets anders dan op Hem vertrouwen. De Schrift heeft niet het hoogste gezag, dat komt alleen God zelf toe. Begrijp me niet verkeerd: de Bijbel is Gods geïnspireerde, gezaghebbende Woord. Maar hij moet onder Gods gezag gebruikt worden, in overeenstemming met wie Hij is en wat Hij wil.

Zo is het derde levensprincipe aan de hand waarvan we onze koers bepalen er één dat geheel en al bij de vorige twee aansluit: *Vertrouwen op God is het belangrijkste in dit leven.* De drie horen onlosmakelijk bijeen: God gehoorzamen, God aanbidden en God vertrouwen.

De Heer Jezus is uniek, en zijn verzet tegen en overwinning op de verleidingen van Satan laten zien hoe uniek en machtig Hij is. Maar het verhaal van de verleidingen in de woestijn wijst ook op de voornaamste levensprincipes die zijn leven richting gaven, en ook leidend moeten zijn voor dat van ons.

Het voorbeeld van Jezus laat zien wat onze onmisbare hulpbron is: het Woord van God

Het verslag van de overwinning die de Heer behaalde op de verleidingen van Satan zit boordevol lessen die voor iedere volgeling van Hem van belang zijn. Daarvan zijn er echter drie die speciaal belangrijk zijn voor het bepalen van je koers in een veranderende, onvoorspelbare wereld.

Ten eerste: *om je koers in het leven te kunnen vinden is een diep vertrouwen in het Woord van God onmisbaar.* Het is duidelijk dat onze Heer Jezus over gezag beschikte dat geen mens verder heeft. In de bergrede doet Hij veel gezagvolle uitspraken als: 'U hebt gehoord dat gezegd is . . . maar ik zeg u . . .' Het gezag waarmee Hij spreekt is niet dat van een geleerde rabbi of de stem van de traditie of de officiële standpunten. Hij spreekt als de Zoon van God, met een unieke macht en autoriteit over Satan en elk ander schepsel. Maar dat betekent niet dat Hij op eigen gezag of in zijn eigen naam beargumenteert wat Hij wil zeggen. Bij de antwoorden die Hij geeft en de dingen die Hij verkondigt beroept Hij zich voortdurend op de Heilige Schrift: 'Er staat geschreven,' verklaart Hij, waarna Hij kort en simpelweg herhaalt wat in Gods Woord staat. Het is onmiskenbaar dat de Bijbel voor Jezus het hoogste was waar Hij zich op kon beroepen. Wat de Schrift zegt, is wat God zelf zegt. Al even veelzeggend is het dat de duivel geen enkele poging doet om het gezag van de Bijbel te betwisten.

Hij misbruikt hem, maar als Jezus zich op het gezag van de Bijbel beroept, gaat hij daar nooit tegen in.

Voor iemand die Jezus volgt is er weinig dat belangrijker is dan het besef welke houding de Heer tegenover het Woord van God inneemt, en hoeveel respect Hij voor het gezag van dat Woord heeft. De Bijbel ontbreekt op geen enkel belangrijk punt in zijn openbare optreden. Hij omschrijft zijn eigen werk als een soort persoonlijk manifest met een citaat uit Jesaja 61 (zie Luc. 4:16-21). Zijn meest beroemde preek bouwt Hij op rond een verheldering van wat de Schrift betekent (Mat. 5-7). Hij spreekt geen oordeel over de Joodse leiders uit omdat ze de Schrift te veel hooghouden maar omdat ze niet snappen wat de kernboodschap ervan is (Joh. 5:39-40, 46), of omdat ze Gods Woord met allerlei lagen van traditie bedekt hebben die de ware betekenis ervan verhullen (Mat. 15:1-9). Hij verkondigt het blijvende gezag van de Bijbel, een gezag dat tot in de kleinste details geldt:

Denk niet dat ik gekomen ben om de Wet of de Profeten af te schaffen. Ik ben niet gekomen om ze af te schaffen, maar om ze tot vervulling te brengen. Ik verzeker jullie: zolang de hemel en de aarde bestaan, blijft elke jota, elke tittel in de wet van kracht, totdat alles gebeurd zal zijn. Wie dus ook maar een van de kleinste van deze geboden afschaft en aan anderen leert datzelfde te doen, zal als de kleinste worden beschouwd in het koninkrijk van de hemel. Maar wie ze onderhoudt en dat aan anderen leert, zal in het koninkrijk van de hemel in hoog aanzien staan. Want ik zeg jullie: als jullie gerechtigheid niet groter is dan die van de schriftgeleerden en de Farizeeën, zullen jullie zeker het koninkrijk van de hemel niet binnengaan. (Mat. 5:17-20)

Ja, 'de Schrift blijft altijd van kracht' (Joh. 10:35). Jezus zag de dingen die in zijn leven gebeurden als een vervulling van de Schrift, want 'de Schriften moeten in vervulling gaan' (Marcus 14:49). Zelfs toen Hij aan het kruis hing, dacht hij voortdurend aan wat er

in Gods Woord staat (Joh. 19:28). En na zijn opstanding vond Hij het belangrijk om de Schriften voor zijn volgelingen te openen en uit te leggen 'wat er in al de Schriften over hem geschreven stond' (Luc. 24:27, 32). Onze Heer Jezus leefde Gods Woord, had Gods Woord lief en was trouw aan Gods Woord. De Bijbel was zijn gids voor het leven, zijn bescherming in de geestelijke strijd, zijn autoriteit bij zijn openbare optreden en het 'handboek' voor het openbare optreden waartoe God Hem geroepen had. Met zijn daden gehoorzaamde Hij de geboden die erin staan, en met zijn onderwijs deed Hij de betekenis ervan recht.

Dit alles heeft voor ons duidelijke en cruciale implicaties. Als onze Heer en Redder zijn hele leven door de Schrift liet vormen, hoe zouden wij ooit kunnen denken dat we dat minder nodig hebben dan Hij? Als we Hem onze Heer en Leraar noemen, hoe zouden we ooit een minder verheven beeld van de Schrift kunnen hebben dan Hij? Als we beweren dat we Hem willen volgen, hoe zouden we er minder op

kunnen vertrouwen en bouwen dan Hij? Uit onszelf zijn we geen partij voor de listen en verleidingen van Satan, maar Gods Woord behoudt zijn kracht als het zwaard van de Geest, waarmee we in staat zijn de vijand in de verdediging te duwen.

Een van de eerste lessen die een piloot leert is deze: vertrouw altijd op je instrumenten. Een volgeling van Jezus moet diezelfde les van Hem leren. Onze instincten, onze intuïtie en onze verlangens laten zich duidelijk genoeg horen. Hoe verleidelijk is het niet om je eigen ding te doen, om je in je leven te laten sturen door je onderbuikgevoelens en je ingevingen? Maar een dergelijke manier van leven is niet alleen dom, het is ook een vorm van ontrouw aan de Heer. Iemand die Christus volgt doet zijn Meester na door in een vast vertrouwen op de Schrift als Gods geschreven Woord te leven. Hij ziet de Bijbel als een onmisbaar instrument om bij de dagelijkse keuzes van het leven zijn koers te bepalen.

Een tweede, hier nauw aan verwant principe is het volgende: *om je koers in het leven te bepalen, heb je actieve kennis van Gods*

Woord nodig. De Heer Jezus was zich niet alleen van de waarde van de Schrift bewust, maar Hij kende hem ook door en door en wist hem te gebruiken. De gedeelten die Hij aanhaalt uit het boek Deuteronomium tonen wel aan hoe diep Hij met de tekst van de Schrift vertrouwd was. Zijn respect voor het Woord werd ook zichtbaar in zijn weigering om toe te laten dat de duivel de Bijbel zou misbruiken. De Schrift heeft een betekenis die er door zijn goddelijke Auteur ingelegd is, en daarom moet op juiste en passende wijze met de tekst omgegaan worden. Dan is het God die erdoorheen spreekt, en zullen we hem niet manipuleren om hem te laten zeggen wat wij willen dat hij zegt. Daarom bidt Jezus het volgende voor ons als zijn volk: 'Heilig hen dan door de waarheid. Uw woord is de waarheid' (Joh. 17:17).

Wat een volgeling van Jezus bovenal nodig heeft, is dat hij het Woord van God kent en er op de goede wijze mee omgaat. Wat je niet kent zal je nooit diepgaand kunnen beïnvloeden. Hebt u de doorgaande

verhaallijn van de Bijbel helder voor ogen? Kent u de belangrijke bijbelteksten waarin het duidelijkst de centrale christelijke waarheden beschreven worden, over de aard en het karakter van God, de weg naar de verlossing, de fundamentele morele en ethische principes voor het gedrag van een christen, en de basisprincipes van het gebed? Hebt u de teksten paraat waarin God openbaart wie Hij is en wat zijn plan is?

We dienen Gods Woord te behandelen met het respect dat het verdient. Denk aan wat Paulus aan Timoteüs schreef: 'Span je in om voor God te staan als iemand die betrouwbaar is. Zorg dat je je niet voor je werk hoeft te schamen en verkondig regelrecht de waarheid' (2 Tim. 2:15). Een navigator die zijn instrumenten probeert te manipuleren zodat ze gegevens produceren die hij graag wil zien, en niet gegevens die laten zien wat er werkelijk aan de hand is, is een enorme dwaas. Tegenwoordig is het in om met één vraag in gedachten de Schrift te lezen: wat betekent het voor mij? Die vraag komt te vroeg. De eerste

vraag moet altijd zijn: wat betekent deze tekst? Wat wil de schrijver (die door de Geest geïnspireerd is) precies zeggen? Pas als je werkelijk een eerlijk begrepen hebt wat de tekst precies betekent, kun je de vraag stellen: en wat betekent het dan voor mij? Het is altijd de betekenis van de Schrift zelf die moet bepalen in welk opzicht de tekst voor mij van belang is. Anders dreigt het gevaar dat je jezelf het hoogste gezag toekent. Dan gebruik je de Bijbel alleen maar om je eigen gelijk te ondersteunen. Een wijze christen werkt er hard aan om te leren de Bijbel te begrijpen, precies zoals een navigator zich erin traint om zijn instrumenten nauwkeurig te kunnen lezen. Als puntje bij paaltje komt, hangen er levens van af.

Het derde principe volgt hier dan als vanzelf uit: *om je koers in het leven te kunnen vinden is een leven in gehoorzaamheid aan het Woord van God onmisbaar.* Het doel van vertrouwen in de Bijbel als Gods eigen Woord en van goede kennis van de Bijbel is een leven dat zich vormt naar wat de Bijbel zegt. Het heeft weinig zin om goede navigatie-

instrumenten te hebben, maar je vervolgens niks aan te trekken van wat ze aangeven. De Heer Jezus deed de volgende kernachtige uitspreken om de principes van waaruit Hij leefde duidelijk te maken:

Mijn voedsel is: de wil doen van hem die mij gezonden heeft en zijn werk voltooien. (Joh. 4:34)
Want ik ben niet uit de hemel neergedaald om te doen wat ik wil, maar om te doen wat hij wil die mij gezonden heeft. (Joh. 6:38)
Ik heb op aarde uw grootheid getoond door het werk te volbrengen dat u mij opgedragen hebt. (Joh. 17:4)

Van begin tot eind werd het leven van Jezus door de wil van zijn Vader gevormd en bepaald. De koers van zijn leven bepaalde Hij aan de hand van de leiding die de Vader Hem gaf.

De Bijbel is de sextant van een christen. Gods Woord neemt het oriëntatiepunt van de drie-enige God, de Poolster, en bepaalt aan de hand daarvan op welke plek in tijd en ruimte we ons bevinden. Hij stippelt (soms door directe geboden, maar vaker met overkoepelende principes) voor me uit wat het betekent om

als volgelijng van Jezus te leven. Hij maakt me (vaak pijnlijk exact) duidelijk waar ik sta door me van zonde te overtuigen. Hij wijst me de weg die ik moet gaan, bijvoorbeeld door me te laten zien naar wat voor een soort huwelijik ik moet verlangen, naar wat voor karakter ik moet streven, welke vormen van gedrag ik moet vermijden en welke gewoonten ik moet aannemen. Hij zorgt ervoor dat ik mijn uiteindelijke bestemming voor ogen houd, wat de hele reis de moeite waard maakt, en stimuleert me om vol te houden en door te gaan.

Elke schrifttekst is door God geïnspireerd en kan gebruikt worden om onderricht te geven, om dwalingen en fouten te weerleggen, en om op te voeden tot een deugdzaam leven, zodat een dienaar van God voor zijn taak berekend is en voor elk goed doel volledig is toegerust. (2 Tim. 3:16-17)

Maar het is niet genoeg om het bezitten; je zult er je koers door moeten laten bepalen. De Bijbel kan zijn door God gegeven taak alleen uitvoeren als hij het actieve navigatie-instrument voor ons leven is. Alleen

een dwaas zou zijn koers zorgvuldig uitrekenen en bepalen, om vervolgens zijn instrumenten overboord te gooien en te gaan waar hij voelt dat hij moet gaan. Daarom geeft de broer van onze Heer, Jakobus, ons ook deze waarschuwing: 'Vergis u niet: alleen horen is niet genoeg, u moet wat u gehoord hebt ook doen' (Jak. 1:22).

De uitdrukking 'don't leave home without it' ('ga nooit zonder hem de deur uit') is bekend geworden als slogan van een zeker creditcard-bedrijf. Voor een christen die met goed gevolg zijn koers door een chaotische wereld wil vinden, heeft de uitdrukking een extra dimensie. Het navigatie-instrument dat onmisbaar is voor het leven, is Gods eigen Woord, de Bijbel.

Deze brochure is de vertaling van een uittreksel van Gary Inrigs boek *True North*, een uitgave van Discovery House, een dochterorganisatie van Our Daily Bread Ministries. Gary is afgestudeerd aan het *Dallas Theological Seminary* en is voorganger van de *Trinity Evangelical Free Church* in Redlands, Californië.